

În loc de „Cuvânt Înainte”

In Memoriam: „Academicianul Ioan Haulică, savant de renume mondial al Școlii Medicale ieșene”

Prof. univ. dr. Vasile Burlui – Președintele Universității

„Apollonia” Iași

Ne-a părăsit, trecând la „Cele Veșnice”, după o grea și lungă suferință, Academicianul Ioan Haulică, unul dintre cei mai valoroși oameni de știință contemporani, ai Școlii Medicale ieșene, ai medicinei românești, europene și internaționale.

Este o grea și dureroasă pierdere nu numai pentru Școala Medicală națională ci și pentru Academia Română, îndeosebi pentru Filiala din Iași, pe care savantul le-a onorat, timp de doua decenii, printr-o activitate științifică remarcabilă, deosebit de valoroasă, unanim apreciată în circuitul științific național și mondial.

Academicianul Ioan Haulică, fiu al plaiurilor moldovene s-a născut la 29 octombrie 1924, în comuna Ipatele, județul Iași. Studiile liceale și universitare le-a urmat în capitala Moldovei.

După absolvirea în 1949, a Facultății de Medicină, cu rezultate excepționale, a fost repartizat în învățământul medical superior, funcționând ca preparator la disciplinele de Farmacologie și Fiziologie din I.M.F. Iași. Fiind disponibilizat, în mod abuziv, s-a transferat la Institutul de Fiziologie Normală și Patologică al Academiei Române din București, unde a lucrat timp de 12 ani ca cercetător științific și șef

de sector, sub îndrumarea academicienilor Daniel Danielopolu și Grigore Benetato, unde se remarcă ca un valoros cercetător, încă din primii ani de activitate.

După obținerea titlului de doctor în științe medicale – specialitatea Fiziologie (1963), s-a întors la Iași, unde a devenit conferențiar prin concurs, la disciplina de Fiziologie a Institutului de Medicină. În urma dobândirii titlului de doctor docent și a promovării în funcția de profesor, pe bază de concurs, în anul 1968 a preluat coordonarea activității didactico-științifice a disciplinei, în cadrul căreia a lucrat până la pensionare, în 1994, realizând o veritabilă Școală Academică de profil, elogios apreciată în țară și peste hotare. Sub îndrumarea și conducerea savantului ieșean, devenit de recunoaștere internațională, s-au format zeci de doctori și cadre didactice în specialitatea Fiziologie, care ocupă în prezent importante funcții didactice, științifice și manageriale în învățământul medical din țară și de peste hotare.

Profesorul Ioan Haulică a efectuat stagii de specializare în SUA, Austria, Polonia, URSS, Germania și Franța. De asemenea, a funcționat ca „visiting professor” la Universitatea statului Connecticut (SUA), în anul școlar 1969-1970. În 1972 a organizat la Iași un Workshop internațional de 3 săptămâni, patronat de IBRO/UNESCO, cu tema „Synaptic transmission” la care au participat profesori din SUA și 12 țări europene.

În cei peste 50 de ani de activitate științifică fructuoasă, de rezonanță mondială, a abordat o gamă variată de teme actuale de

fiziologie normală și patologică, aducând contribuții inedite. A efectuat cercetări predominant fundamentale privind fiziologia și farmacologia organelor prevăzute cu funcții vegetative, biochimismul funcțional al creierului, sistemul renină-angiotensină, de origine extrarenală, neuroendocrinologia stresului acut și cronic de diferite cauze (fizic, chimic, psihic, biologic, etc.), bazele neuromorale ale durerii și analgeziei de stres, implicațiile funcționale ale radicalilor liberi și antioxidantelor endogene, rolul endoteliului și oxidului nitric în reactivitatea vasculară, etc. O mare parte din rezultatele cercetărilor experimentale ale savantului ieșean au fost confirmate și citate de diverși autori din țară și străinătate, în lucrări de referință și reviste academice.

Academicianul Ioan Haulică a investigat în ultimii ani, împreună cu discipolii săi, o temă de mare semnificație științifică pentru medicina modernă și anume rolul endoteliului vascular în reactivitatea normală și patologică a aparatului cardiovascular, obținând dovezi experimentale elocvente în favoarea participării oxidului nitric (NO), atât ca factor endotelial de relaxare și menținere a tonusului vascular bazal, cât și ca mesager neuronal implicat în sensibilitatea nociceptivă.

Academicianul Ioan Haulică a realizat o operă științifică de mare valoare teoretică și aplicativă, ceea ce de regulă se obține în câteva vieți umane, publicând peste 293 de studii și articole de specialitate în reviste de profil din țară și străinătate, două tratate de Fiziologie umană și opt monografii, dintre care trei au fost distinse cu Premiul

Academiei Române (Sistemul nervos vegetativ în 1975; Hormonii locali în 1983 și Transmiterea sinaptică în 1999).

De asemenea, reputatul om de știință este autor sau coautor la 10 brevete de inventator. A participat la zeci și zeci de congrese și sesiuni științifice din țară și de peste hotare cu rapoarte, comunicări, postere sau mese rotunde fiind de cele mai multe ori în bordul acestor manifestări științifice. Într-o perioadă dificilă pentru cercetarea științifică, acad. Ion Haulică a reușit să-l aducă la Iași, la o reuniune științifică de mare prestigiu a Fiziologilor români, pe savantul George Palade.

Profesorul Ioan Haulică a fost membru al mai multor societăți științifice române și internaționale: Societatea Internațională de Științe Fiziologice, FEPS, SMN, Societatea Internațională de Studiu al Creierului (IBRO), Societatea Europeană de Studiu al Pinealei, Federația Europeană de Științe Biologice, Societatea de Neuroștiințe, Societatea de Psihoneuro-endocrinologie și altele.

Academicianul Ioan Haulică a deținut timp îndelungat funcția de Vicepreședinte al Academiei de Științe Medicale și Președinte al Societății de Științe fiziologice din țara noastră. Pentru meritele sale deosebite a fost ales membru corespondent al Academiei Române în decembrie 1991 și titular în noiembrie 1994. A fost președinte al Societății Medicilor și Naturiștilor din Iași (1990-1994), contribuind substanțial la creșterea prestigiului Academiei Române pe plan național și internațional.

În 1997 a înființat Laboratorul de Fiziologie Experimentală și Aplicată subordonat filialei Iași a Academiei Române, în cadrul căruia au fost continuate cercetările asupra căilor alternante, extrarenale, ale sistemului renină-angiotensină și s-a cercetat influența speciilor radiculare ale oxigenului, azotului și carbonului asupra reactivității vasculare centrale.

Pentru contribuțiile sale multivalente la dezvoltarea științelor biomedicale românești i s-a acordat Ordinul „Steaua României” în grad de cavaler (2002) și titlul de Doctor Honoris Causa, de către U.M.F. Tg. Mureș (1999), Universitatea „Ovidius” Constanța (2003) și U.M.F. Cluj (2004).

A fost decan al Facultății de medicină (1972-1976) și prorector al U. M. F. Iași (1981-1988).

Academicianul Ioan Haulică a acordat un sprijin generos și competent multor universități și institute de stat și private de medicină, în organizarea și modernizarea acestora, după anul 1990, și mai ales în proiectarea cercetării științifice de specialitate. În acest sens, se cuvine relevat aportul dezinteresat al savantului, la organizarea și funcționarea Institutului de Cercetări medicale și social umane, din cadrul Universității „Apollonia” din Iași, institut care poartă cu profund respect și grațitudine numele savantului.

Toate acestea probează faptul că Academicianul Ion Haulică s-a înscris cu mare prestigiu în Galeria personalităților ilustre ale Științelor medicale din România și de peste hotare.

O confirmare elocventă a aprecierilor noastre vine și din partea Acad. Laurențiu Popescu – Președintele Academiei de Științe Medicale, Președintele Secției de Științe Medicale a Academiei Române, Președinte ales al Federației Europene a Academiilor de Medicină: „Acad. prof. Ioan Haulică, cea mai distinsă personalitate a Fiziologiei românești contemporane, de renume internațional, a fost continuatorul unei prestigioase Școli de Fiziologie clinică, condusă succesiv, în secolul trecut de Acad. Daniel Danielopolu, întemeietorul Academiei de Științe Medicale și Acad. Grigore Alexandru Benetato. Laureat al celui mai important premiu științific românesc în domeniul Neuroendocrinologiei, distins cu medalia „Gr. T. Popa”, Acad. Ioan Haulică va rămâne în memoria colectivă (și ca) descoperitorul „retinei cerebrale”.

Dar pe lângă aceste rezultate obținute printr-o dăruire intelectuală excepțională, în consens cu principiul geniului muzicii românești, George Enescu: „Mă odihnesc de muncă, prin muncă”, trebuie să relevăm că, cel ce ne-a părăsit, trecând la Domnul Cel Atotputernic, era un Om de suflet, de aleasă Omenie și Colegialitate, care și-a ajutat zeci de colegi și discipoli în momente de cumpănă ale vieții, uneori chiar cu riscul de a cădea în dizgrația autorităților obtuze.

Acad. Ioan Haulică a îmbinat cu strălucire Știința cu exigențele Conștiinței umane și medicale, a fost un pedagog cu vocație, nu numai de la catedră, ci și-n relațiile interumane.

Acad. Ioan Haulică s-a remarcat, totodată, ca fiind și un mare patriot, un Om al Cetății, receptiv la problemele cu care se confruntă

aceasta în momentele de restriște, a avut curajul să-și exprime opinia dezaprobatore în raport cu unele viziuni aberante, inumane ale factorilor de decizie ale timpului, privind destinele Școlii medicale ieșene.

Academicianul Ioan Haulică a fost animat de profunde sentimente umane, familiale, creștin-ortodoxe, a fost un practicant creștin ortodox, sub îndrumarea educației morale a familiei sale, dar și sub impactul studiilor sale teologice valoroase.

Pentru colegii și discipolii săi a fost și rămâne un model de conduită profesională, etică și deontologică.

Multă vreme, de acum încolo vom resimți lipsa dintre noi, a acestei personalități ilustre, generoase și va trebui să-i perpetuăm memoria prin cultivarea gândirii sale științifice și social-umane inegalabile, precum și a comportamentului său academic, excepțional.

Adresăm îndoliatei și îndureratei familii sincere condoleanțe, o asigurăm de toată compasiunea și solidaritatea comunității academice, alături de angajamentul nostru și al colegilor de a-i continua valoroasa operă a Acad. Ioan Haulică, gândirea sa științifică medicală, umanistă prin care a adus contribuții de mare prestigiu la afirmarea multivalentă a Medicinii Românești.

„Sic transit gloria mundi”

„Sit tibi terra levis, Academician Ioan Haulică”